

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ

KOMİSYONU

KADINLARIN İŞ VE AİLE YAŞAMLARININ

UYUMLAŞTIRILMASINDA KARŞILAŞILAN

SORUNLARIN TESPİTİ VE ÇÖZÜM

ÖNERİLERİNİN BELİRLENMESİ

ALT KOMİSYONU

TUTANAKLARI

24 Kasım 2021 Çarşamba

KONU

- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının “On Birinci Kalkınma Planı Ekseninde İş ve Aile Yaşamının Uyumlaştırılması” konulu sunumu

24 Kasım 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.42

BAŞKAN: BELGİN UYGUR (Balıkesir)

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının kıymetli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.(*)

Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılıının 4’üncü Toplantısını açıyorum.

Değerli üyelerimiz, değerli katılımcılar; bildiğiniz gibi, geçtiğimiz günlerde, geçtiğimiz hafta Komisyonumuzun çok kıymetli üyesi, çok değerli büyüğümüz, çalışma arkadaşımız, çok kıymetli hocamız, Milletvekilimiz İmran Kılıç Beyefendi’yi kaybettik. Hepimiz çok üzgünüz, kelimeler üzüntümüzü tarif etmede bazen kifayetsiz kalabiliyor. Kendisi çok nahif, zarif, çok iyi, güzel bir insandı. Rabb’im inşallah rahmeti, merhametiyle muamele etsin, mekânı cennet olsun, makamı ali olsun; yakınlarına, çalışma arkadaşlarına, bizlere, hepimize inşallah sabırlar nasip etsin diyorum.

Kıymetli Komisyon üyelerimiz, çok değerli katılımcılar; kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması alanında temel düzeyde bilgilenebilmek, genel çerçeveyi görebilmek ve bu suretle daha sağlıklı ilerleyebilmek adına bilgilendirme toplantılarımıza devam ediyoruz.

Geçen hafta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerini dinlemiştik, kendileri bize bu konuyla alakalı genel bir çerçeve çizmişlerdi. Bu hafta da alt komisyonumuzun kuruluş alanına ilişkin tedbir ve politika belgelerinin hazırlanmasında görev alan Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının temsilcilerini misafir ediyoruz.

Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, gündemimize geçiyoruz.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı temsilcilerinin sunumunu dinleyeceğiz. Genel Müdür Sayın Nebi Çelik Beyefendi, Daire Başkanı Sayın Rıza Fikret Yıkılmaz, Strateji ve Bütçe Uzmanı Sayın Ayşe Çavuş, Strateji ve Bütçe Uzmanı Sayın Pinar Özel; hoş geldiniz diyorum komisyonumuza.

Şimdi sunuma geçebiliriz.

Buyurunuz lütfen.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Strateji ve Bütçe Başkanlığı Sektörler ve Kamu Yatırımları Genel Müdürü olarak hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. Malumunuz, bugün 24 Kasım; tüm eğitimcilerin de Öğretmenler Günü’nü kutluyorum.

Sayın Başkanım, sunumumuz On Birinci Kalkınma Planı Ekseninde İş ve Aile Yaşamının Uyumlaştırılması. Bu çerçevede sunumumuzun kapsamına bir göz atacak olursak; kadın istihdamı konusunda dünyada ve ülkemizdeki durumdan kısaca bahsedeceğiz. Kadınların ekonomik güçlenmesiyle iş ve aile yaşamının uyumlaştırılmasına yönelik politikalar bağlamında On Birinci Kalkınma Planı, 2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı, On Birinci Kalkınma Planı Kadının Kalkınmadaki Rolü **ÖİK Raporu ve sonuç** ve değerlendirmeler kısmından oluşmakta.

(*) Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Birinci kısım, kadın istihdamı. Dünyadaki ve ülkemizdeki duruma şöyle bir göz atacak olursak; özellikle temel istihdam ve iş gücü göstergeleri anlamında bir tablomuz var. İş gücüne katılma oranlarına baktığımızda, ülkemizde 2020 yılında 49,3; 27 AB ülkesinin ortalamasına baktığımızda yüzde 56,8. Aynı rakamlara, kadınların iş gücüne katılma oranına baktığımızda 2020 yılında bu rakamın yüzde 30,9; AB ortalamasının da yüzde 50,8 olduğunu görüyoruz. Erkeklerde bu oran yüzde 68,2; AB’de ise yüzde 63,2. İstihdam oranlarına baktığımızda 2020 yılında 42,8; AB ortalaması yüzde 52,8. Kadınlarda bu oran 26,3, AB’de yüzde 47; erkeklerde de yüzde 59,8 ve AB’de 58,9. Bu AB ortalamasının erkeklerde istihdam oranı anlamında çok yakın olduğunu söyleyebiliriz.

İş gücüne dâhil olmama nedenlerine baktığımızda, özellikle iş gücüne dâhil olmayan nüfusun ülkemizde 2020 yılında 9,8 milyon, kadınlarda aynı rakamın 21 milyon 855 bin olduğunu görüyoruz. Özellikle, kadınların iş gücüne dâhil olmama nedenlerinin en başında ev işleriyle meşgul olma durumlarını sayabiliriz.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Ev hanımı sayısı mı Genel Müdürüm?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK –Yok.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – “Ev hanımı” dediğimiz mi oluyor 21 milyon 855 bin?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Tabii, ev hanımı da olabilir yani bir şekilde çalışmıyor, çalışmayan nüfus anlamında.

Şimdi, On Birinci Kalkınma Planı’na baktığımızda, kalkınma planımızın temel amacını milletimizin temel değerlerini ve beklentilerini esas alarak ülkemizin uluslararası konumunu yükseltmek ve halkımızın refahını artırmak olarak özetleyebiliriz. Kalkınma planları, bildiğiniz üzere -tüm bakanlıklar, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları- katılımcı bir anlayışla hazırlanıyor. Plan dönemi kalkınma perspektifi, özel politika gerektiren çocuklar, gençler, özellikle kadınlar, engelliler, yaşlılar gibi toplumun tüm kesimlerini kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanmıştır.

On Birinci Kalkınma Planı’nda 5 temel eksenimiz var. Bu kalkınma eksenleri nelerdir? İstikrarlı ve güçlü ekonomi, yaşanabilir şehirler, sürdürülebilir çevre, rekabetçi üretim ve verimlilik, hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetim, son olarak da nitelikli insan ve güçlü toplum. Bizim, On Birinci Kalkınma Planı’nda kadınların ekonomik olarak güçlenmesi, iş ve aile yaşamının uyumlaştırılmasına ilişkin birtakım tespit ve politikalarımız mevcuttur. İş gücü piyasasında ekonomik ve sosyal yapılarıdaki dönüşüm insan kaynakları, plan döneminde öngörülen istikrarlı büyümenin başat unsurlarından birisidir. Bu alandaki temel öncelikler nelerdir? İş gücünün daha verimli sektörlerle ve alanlara yönlendirilmesi, eğitim ve istihdam ilişkisinin gözetilmesi, iş gücünün niteliklerinin artırılması, kadınların iş gücüne katılımının teşvik edilmesi, gençlerin iş gücü piyasasında ihtiyaç duyulan mesleki becerilerle donatılarak istihdama dâhil edilmesidir.

İş gücü piyasasında ekonomik ve sosyal yapılarıdaki dönüşüme göz attığımızda, iş gücü piyasasının esnekliğini geliştiren düzenlemeler, artan çocuk bakım hizmetleri, eğitim olanakları, istihdam odaklı politikalar, kadınların iş gücü piyasasına konu yetkinliklerini geliştirecek ve iş hayatına daha yoğun katılımlarını destekleyecektir.

Yine, On Birinci Kalkınma Planı, iş gücü piyasasında ekonomik ve sosyal yapılarıdaki dönüşüm; kadınların daha iyi işlerle iş gücüne daha yüksek oranda katılması, hane halkı gelirlerini arttırarak tasarruflara doğrudan katkı vermesi, ülkemizin sürdürülebilir kalkınması, ülke refahının adil bir şekilde paylaşımı, yatırımlar için finansman olanaklarının geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir.

İstihdam ve çalışma hayatı sektörümüzdeki temel amaç nedir? Toplumun tüm kesimlerine, insana yaraysır iş fırsatlarının sunulmasıyla, başta kadın ve gençler olmak üzere, özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması temel amaçtır.

Kadın istihdamının artırılmasına yönelik politika ve tedbirler... Özellikle On Birinci Kalkınma Planı'nda neler yer alıyor? Kadınların iş gücüne de istihdama katılmalarının artırılmasını teminen, bakım hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması başta olmak üzere, iş ve aile yaşamını uyumlaştıran uygulamalar dinamik bir biçimde hayata geçirilecektir. Kadınların iş gücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını artırıcı uygulamalar geliştirilecektir. İş gücü piyasasında kadın istihdamını arttıracak şekilde, kadınların özellikle kodlama, yazılım gibi teknoloji üretimi alanlarında mesleki eğitim ve beceri gelişimi fırsatları güçlendirilecektir. Bunlar, özellikle On Birinci Kalkınma Planı'nda "Politika ve Tedbirler" başlığı altında bu alanda sıraladığımız önemli tedbirlerden bir kısmı.

Yine, On Birinci Kalkınma Planı, nitelikli insan, güçlü toplum, kadın sektörü temel amacımız nedir? Kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı önlemek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını ve güçlenmelerini sağlamaktır.

Kadınların ekonomik olarak güçlenmesine yönelik politika ve tedbirlerimiz neler? Bunlar da haklar konusunda kadın-erkek fırsat eşitliğini güçlendirecek şekilde kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımı özellikle yerelden başlayarak teşvik edilecektir. Kadınların ekonomik ve sosyal hayatta güçlenmelerine yönelik araştırmalar yapılacak, projeler yürütülecek ve bu konuda eğitimler verilecektir.

Kadınların ekonomik olarak güçlenmesine yönelik politika ve tedbirler: Kadınların siyasete aktif katılımlarının artırılmasına ilişkin teşvik edici çalışmalar yürütülecektir, özellikle sayın vekillerimizin de görev alanına giren bir konu bu. Kadınların ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesi için kadın girişimcilere, iş geliştirme süreçlerinde danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulacak, bu alandaki desteklerde kadınlara öncelik verilecektir. Kırsal kesimde kadın girişimciliğinin artmasına yönelik destek mekanizmaları sağlanacaktır.

Kadınların ekonomik olarak güçlenmesine yönelik politika ve tedbirlere tekrar devam ettiğimizde; kadınların internet sitesi, portal, aplikasyon gibi dijital ortamlarda ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesini hedefleyen mekanizmalar oluşturulacak ve kadın girişimcilerin e-ticarette güçlenmelerini sağlamaya yönelik eğitim programları ve seminerler düzenlenecektir. Yine, iş gücü piyasasının değişen ihtiyaçları çerçevesinde yeni gelişen meslek alanları göz önünde bulundurulacak, kız çocuklarının fen, teknoloji, mühendislik, matematik alanlarındaki mesleklere yönlendirilmesi için çalışmalar yürütülecektir. Kadınlar tarafından kurulan kooperatiflere yönelik eğitim, girişimcilik ve danışmanlık gibi alanlarda sunulan destekler yaygınlaştırılacak ve gerekli hukuki düzenlemeler yapılmak suretiyle kadınlarımızın kooperatif kurmaları teşvik edilecektir. Kadının ekonomik yaşama etkin katılımının artırılması konusunda illerin farklı iş gücü ihtiyaçları göz önünde bulundurulacak eğitim, staj, işbaşı eğitimi gibi uygulamaların etkin olarak devam etmesi sağlanacaktır. Kadınların özel sektörde yönetim ve karar organlarında daha yüksek oranda yer almalarını sağlayacak farkındalık artırıcı, teşvik edici yöntemler uygulanacaktır. Kadınların kamuda yönetim ve karar organlarında daha fazla oranda yer almalarını sağlamaya yönelik farkındalık artırılacak, yönlendirici ve teşvik edici yöntemler geliştirilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, hepinizin de bildiği gibi, kalkınma planlarının uygulanması yıllık programlar marifetiyle gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 26 Ekimde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda hangi konulara değinmişiz, onlardan biraz bahsetmeye çalışacağım. Özellikle, kalkınma planlarında yer alan politika ve tedbirlerin programlarda nasıl uygulandığını... Tabii, Strateji ve Bütçe Başkanlığı

uygulayıcı bir kuruluş değil, biz daha çok kalkınma planlarını, yıllık programları, kamu yatırımını, devletin bütçesini hazırlayan bir kuruluşuz. Dolayısıyla, uygulayıcı kuruluşlar bakanlıklarımız tabii, bizlere de bu anlamda görev düşmekte. Dolayısıyla, kalkınma planlarında yer alan bütün politika ve tedbirler programlara yansıtılmakta ve faaliyet faaliyet nasıl yapıldığı, neler yapıldığı bu programlar vasıtasıyla yine biz tarafından takip edilmekte.

Az önce de bahsettiğim gibi, kadınların iş gücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını arttırıcı uygulamalar geliştirilecektir dedik. Bununla ilgili özellikle 2022 Yılı Programı'nda kadınların istihdam edilebilirliğinin arttırılması amacıyla İş'te Anne Projesi ve çocuk bakım desteği uygulamasıyla kadınların iş gücü piyasasına katılımları teşvik edilecektir. Her tedbirden sorumlu bir kuruluşumuz var, bu da bu anlamda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.

Kadınların kayıtlı iş imkânlarına erişiminin sağlanması ve bunu sağlamak üzere iş ve aile yaşamının uyumlaştırılmasına yönelik projeler ve çalışmalar sürdürülmekle birlikte, kaliteli ve erişilebilir bakım hizmetlerinin geliştirilmesi ihtiyacı da hâlen devam etmektedir. Kadınların iş gücüne katılımlarının arttırılması ve insana yakışır, nitelikli işlerde çalışmaları ülkemizin sürdürülebilir kalkınması ve ülke refahının adil bir şekilde paylaşımı açısından kritik bir öneme sahiptir.

Yine, kadınlarımızla ilgili tedbirlerden bahsedecek olursak, özellikle faaliyetlerden... Kadının güçlenmesi farkındalık çalışmaları kapsamında farklı hedef gruplarına yönelik kadın-erkek fırsat eşitliği, finansal okuryazarlık, kadının güçlenmesi konularında farkındalık ve bilinç artırıcı çalışmalar, eğitim, konferans, çalıştay, panel, çevrimiçi etkinlikler yoluyla yürütülecektir.

Türkiye'de Kadın Erkek Fırsat Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Uygulanması Projesi yürütülmektedir. Bu kapsamda da üst düzey yöneticilere yönelik farkındalık artırma seminerleri düzenlenerek bütçe süreçlerine ilişkin politika dokümanları gözden geçirilmektedir. Burada da sorumlu kuruluşumuz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızdır.

Daha önce de bahsettiğim gibi, Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi Projesi'nden bahsettik. Bu anlamda, hedef gruba yönelik eğitim ve hizmetler, kurumsal kapasite geliştirme ve farkındalık arttırmaya yönelik hazırlık çalışmaları ile bilimsel ve teknik çalışmalar yürütülmektedir. Yine, sorumlu kuruluşumuz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızdır.

Kadınların siyasete aktif katılımlarının arttırılmasına ilişkin farklı hedef gruplarına yönelik -muhtarlar, sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve benzeri- farkındalık ve bilinç artırıcı çalışmalar yürütülmektedir. Burada da sorumlu kurum Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.

Kadınların istihdam edilebilirliğinin arttırılması amacıyla kadınlara yönelik meslek eğitim kursu ve işbaşı eğitim programları düzenlenmeye devam edilmektedir. Burada da sorumlu kuruluşumuz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.

Kadınların kamuda yönetim ve karar organlarında daha fazla yer almalarının sağlanması kapsamında kamu personeline yönelik farkındalık ve bilinç artırıcı çalışmalar yürütülecektir diyoruz. Yine, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sorumlu kuruluş.

Kadın çiftçilerin girişimcilik kapasitesinin arttırılmasına yönelik program ve projeler yürütülecektir. Burada da sorumlu kuruluşumuz Tarım ve Orman Bakanlığı.

Cumhurbaşkanlığı yıllık programından bahsettikten sonra On Birinci Kalkınma Planı Kadının Kalkınmadaki Rolü Özel İhtisas Komisyonu Raporu'ndan bahsetmek istiyorum. Kalkınma planları hazırlanmadan önce bütün sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, ilgili bakanlıklar bir araya gelmek suretiyle biz özel ihtisas komisyonu raporlarını hazırlarız, o rapor doğrultusunda geliştirdiğimiz politikaları kalkınma planlarına yansıtırız.

Kadının Kalkınmadaki Rolü Özel İhtisas Komisyonu Raporu'ndaki "Sonuç ve Değerlendirmeler" kısmına bakacak olursak eğitimle ve iyi uygulama örnekleriyle kadınların bakım hizmetlerinin birincil yükümlüsü olma oranının düşürülmesi ve ayrıca, kamu hizmetleri aracılığıyla desteklenmeleri gerekmektedir. Kadınların iş gücü piyasalarının aktif birer paydaşı olmaları için hayat döngülerine uygun -doğum, emzirme, çocuk bakımı ve benzeri- çalışma düzenlemelerinin getirilmesi. Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; kamuda yeterli olmasa da bu konuda bayağı düzenleme var, daha çok, özel sektörle ilgili olabilir yani doğum, emzirme, çocuk bakımı gibi konularda kamuda belli oranlarda yasal olarak birtakım düzenlemelerimiz var; ücretsiz izin alabiliyor, emzirme izni alabiliyor. Bu alanda daha çok, özel sektöre dönük düzenlemeler yapılabilir. Erkeklerin aile yaşamında daha aktif rol oynadığı, iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması düzenlemelerinin yapılması önerilmektedir.

Benim özetlemeye çalıştığım... Özellikle kalkınma planlarında, Cumhurbaşkanlığı yıllık programında, Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda, kadınlarımıza yönelik politika ve tedbirlerden bahsettim. Cumhurbaşkanlığı yıllık programında özellikle bakanlıklarımızın bu alandaki faaliyetlerinden bahsettim. Sayın Başkanım, sorularınız varsa alabiliriz.

Arz ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ederiz sunumunuz için Kıymetli Genel Müdürüm.

Evet, sunumla ilgili komisyon üyelerimizden söz almak isteyen ya da katkı sağlamak isteyen kıymetli milletvekillerimize söz verebiliriz şimdi.

Sayın Vekilim, buyurun lütfen.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Genel Müdürüm, değerli bürokratlar; sunumunuz için çok teşekkür ederiz. Çok kıymetli bir rapor ve sunum fakat bir temenniler manzumesi olarak ben bunu değerlendirdim. Tabii ki bu da olacak ama bunların ne kadarının gerçekleştiğini de ben merak ediyorum. Siz doğru adres misiniz bunu sormak için, onu da bilemiyorum ama bunların ne kadarı... Çünkü burada daha çok 2019'du benim hatırladığım kadarıyla On Birinci Kalkınma Planı'nın Meclisten...

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – 2023'e kadar Sayın Vekilim.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Evet, 2023'e kadar ama bunun ne kadarı bu iki sene içinde gerçekleşti, onu ben merak ediyorum, eğer o konuda da bize bilgi verebilirseniz memnun olurum.

Teşekkür ederim.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Sayın Başkanım, Sayın Vekilim; dediğim gibi, biz uygulayıcı bir kurum değiliz bu anlamda. Her tedbirle ilgili yıllık programlarda bunları takip ediyoruz. Özellikle, bakanlıklarımız bunları, bu faaliyetlerle ilgili ne yaptıklarını bize bildiriyor, biz de programlara yansıtıyoruz. "Ne kadarı gerçekleşti?" dersiniz tabii, bunlar öncelikle bir farkındalık oluşturuyor, bu çok önemli. Bununla ilgili birtakım düzenlemeler yapılıyor. Bunun en somut örneği – yanlış hatırlamıyorsam- TÜİK'in ev işlerinde 2014 yılına göre ciddi, yüzde 10 oranında ciddi bir düşme söz konusu herhâlde Pınar Hanım.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI PINAR ÖZEL – Sunumumuzun ikinci bir tablosu vardı; hatta, zannediyorum, bir milletvekilimiz de onunla ilgili bir soru sormuşlardı. Orada TÜİK verileri çerçevesinde aslında kişilerin iş gücüne dâhil olmama nedenlerini söylüyoruz. Böyle bir araştırma yapıyor TÜİK düzenli olarak, burada da 2020 yılında...

Tablo 5'inci sayfada, biz buradaki tabloya kadınlar ve erkekler arasındaki farkın görülmesi açısından kadın ve erkek sütunlarını ekledik ama kadınların iş gücüne dâhil olmama nedenlerine kendi içerisinde baktığımız zaman, 2020 verisine göre yüzde 47 oranında kadın diyor ki: "Ben ev işleriyle meşgul olduğum için istihdama katılamıyorum." Bu oran 2014 yılında yüzde 57 yani yüzde 10'luk bir düşüş söz konusu. Dolayısıyla, orada tabii hem belediyelerin hem kamunun hem özel sektörün -organize sanayi bölgelerinde açılan kreşler vesaire var- ortak bir çabasıyla yapılan projelerin ve faaliyetlerin sonucunda böyle bir veriye ulaşılmış oluyoruz yani yüzde 10'luk bir düşüş söz konusu kadınların bunu gerekçe olarak belirtmesinde. Yani şu sorulmuştu: "Ev işleriyle meşgul olmak ev hanımlığı mıdır?" Ev hanımlığının tanımını tam yapmak lazım burada; ev işleriyle meşgul olmak, çocuk bakımıdır, yaşlı bakımıdır, evdeki diğer işleri görmektir diyelim. Kadın üzerinden giden birtakım işlerin varlığını sorduklarında kadınlara, 2020 yılında kadınların da yüzde 47'si diyor ki: "Ben bu ev işleriyle meşgul olduğum için istihdama katılamıyorum." Sanırım, Genel Müdürüm bu...

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Ama en önemli mesleği de onlar yapıyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Sayın Vekilim, ben de hemen bir antrparantez açayım. Kıymetli Vekilim, ne kadar gerçekleşti ya da neler gerçekleşti... Aslında, Komisyonumuzun çalışma alanı tam da bu, Kıymetli Vekilim. Geçen hafta biz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında Çalışma Genel Müdürümüzün sunumunu dinledik. Bu anlamda, ne kadar yol katedildi, hedeflenenler neler ya da eksiklerimiz neler; bunlarla ilgili bir sunum yapıldı, arkadaşlarımız muhakkak size ulaştırmıştır. Öncelikle, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızda da Kadının Statüsü Genel Müdürümüz yine bu kapsamda bir sunum attı. Bundan sonraki aşamalarda da her bakanlığımız bünyesinde hedefte ne kadar yol katettik ya da neler gerçekleşti bu ana kadar; bunları inşallah, yine peyderpey dinlemeye devam edeceğiz. Tabii, konusu geldikçe, zamanı geldikçe de yorumlar ya da daha iyi ne olabilir; o noktada sizlerden, hepinizden bu konuda katkı talebinde bulunmaya devam edeceğiz inşallah.

Kıymetli Vekilim, buyurun lütfen...

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Sayın vekilime geçmeden önce... Az önce de bahsettim, özellikle kadınlarla ilgili mesela, kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesiyle ilgili biz proje desteği vermeye başladık; hem Ticaret Bakanlığında uyguluyoruz hem de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında uyguluyoruz, Tarım Bakanlığında da var. Yine, Türkiye'de Kadın Erkek Fırsat Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Projesi başlatıldı, bunlar önemli kazanımlar aslında. Tabii, sosyal gelişmeler bir anda olmuyor, zamanla şey yapılacak. Dediğim gibi, biz uygulayıcı kuruluş olmadığımız için yani ilgili bakanlıklarımız uygulayıcı olduğu için, "İlla şunları yap." diye bir şeyimiz de olmadığı için Sayın Vekilim...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Kadın kooperatiflerinin gelişmesini ben büyük memnuniyetle takip ediyorum. Kendi şehrim Erzurum'da da kadın kooperatiflerinin sıfırdan bir anda onlu sayılara çıkmasını -ki hepsi de üretim yapıyorlar- hakikaten biz de çok büyük memnuniyetle takip ediyoruz, inşallah sürekliliği de olur.

Teşekkür ederiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Genel Müdürüm, ben de teşekkür ediyorum çalışmanız ve sunumunuz için.

Genel Müdürüm, burada 4'üncü sayfadaki oranların rakamı nedir? Neye göre bu oranları yazdık buraya? Bu yüzde 53, yüzde 56,8 gibi... Burada da bir rakam alabilir miyiz?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Oransal olarak bildirilmiş.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI MEHMET TARIK ERASLAN – Sayın Vekilim, biz genelde hep oransal çalıştığımız için –burada mutlak rakamlar elimizde var- mutlak rakamlar olarak hazırlamadık, daha ziyade oran olarak gösterdiğimizden dolayı bu tabloyu bu şekilde hazırladık.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Peki, iş gücüne dâhil olmayan nüfusta kadınlarımızda 21 milyon 855 bin gibi bir rakam var; mesela, bu rakamın içinde kaç evli, kaç bekâr; evli olanların kaç 1 çocuklu, kaç 2 çocuklu; böyle bir rakam alabilir miyiz sizden?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI MEHMET TARIK ERASLAN – Efendim, Pınar Hanım ekleme yapacaktır. Öncelikle, bu soru sorulurken ankette şu şekilde ifade ediliyor, kişiye soruluyor: “Son dört hafta içerisinde bir şekilde, herhangi bir kanalla bir iş müracaatı yaptınız mı?” O kişi “Ben son dört hafta içerisinde herhangi bir kanalla işe müracaat etmedim.” diyorsa, bu cevabı verdikten sonra direkt katılımın dışına çıkıyor. Katılımın dışındaki rakamımız bu, onun dağılımı hakkında Pınar Hanım...

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Hayır, ben oranları söylemiyorum. Şimdi burada “iş gücüne dâhil olmayan nüfus” dediğimiz zaman 2020 yılında 21 milyon 855 bin gibi bir rakam var, diyorum ki bunların kaç evli bayan, kaç bekâr bayan, kaç 1 çocuklu, kaç 2 çocuklu, kaç 3 ve üzeri; böyle bir sayı lazım bana da.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI PINAR ÖZEL – Sayın Vekilim, bu verileri biz TÜİK’ten alıyoruz yani bizim kurum olarak ürettiğimiz bir veri değildir ama TÜİK’te bunun kırılımı vardır diye düşünüyorum. Sonuçta, iş gücüne dâhil olmama ile ev işleriyle meşgul olmanın bu kadar bir doğru orantısı olduğunu gördüğümüz için... Mesela, küçük çocuk sahibi olan kadınların iş gücüne dâhil olma oranı da daha düşük oluyor. Ama bu veriyi TÜİK üretiyor, TÜİK de buraya çağrılıp dinlenebilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, bizim planlamamız dâhilinde TÜİK’i de biz burada dinlemeyi, daha detaylı bu noktada şey yapmayı planlıyoruz. Önümüzdeki süreçte inşallah TÜİK de burada misafirimiz olacak.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Ben teşekkür ediyorum.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI PINAR ÖZEL – Şunu ekleyebilirim, Burada oranların kullanılmasının şöyle bir önemi var yani toplam nüfus içerisinde ne kadar kişi iş gücüne katılıyor ya da katılmıyor. Yani sayıyı görmek belki çok anlamlı olmayacak çünkü orada iş gücüne katılacak kişi sayısını da bilmek lazım vesaire. Yani mesela, çocukları saymıyoruz orada gibi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Katılamama nedenlerini öğrenmek istiyor Sayın Vekilim.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Başka bir proje var aklımda.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI PINAR ÖZEL – Yok, ben 1’inci tablo için söyledim.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Bütçe yükünü nasıl hesap ederiz onun için sordum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Evet, başka söz almak isteyen?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sunum için teşekkürler, başını kaçırdım ama sunum bu kadar değil mi?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Bu kadar evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Başka bir şey söylemediyseniz eğer, burada pandemiyle herhangi bir şey göremedim. Yani pandemi sürecinde kadınlar bu süreçten çok ciddi etkilendi, bu anlamda pandemi döneminde çalışan kadınlara ne gibi ekstra şeyler düşünüldü; bunu sormak istiyorum ya da düşünülmediyse düşünülmesi gerektiğini vurgulamak gerekir.

Yine, bir başka şey: Burada eşit işe eşit ücretten hiç bahsedilmiyor. Aslında kadınların iş ve aile yaşamlarının uyumlaştırılması kapsamında bu konu da var. Bunu da dikkate almak lazım.

Yine, sayın vekilimizin de dediği gibi, yani hani “Bunları yapmayı düşünüyoruz.” diyorsunuz ama somut projeleri ben çok fazla göremedim ya da belki biraz daha açabilirsiniz. Bir iki tane yazmışsınız ama bunların ne kadarını yaptınız? Ne gibi çıktılar elde etmeyi düşünüyorsunuz? Ve burada bütçe yok ama mesela, ne kadar bütçe ayrıldı bunların gerçekleşmesi için, ne kadarı kullanıldı?

Bir de bu “kadınlarımız” ifadesine dikkat etsek; hani, kadınlar birisinin kadını değil. O anlamda söylemediğinizi biliyorum ama hani tekrar etmek açısından, kadınlara sadece “kadın arkadaşlar” dersek... Sadece size değil, genel anlamda bir paylaşımında bulunmak istedim.

Şimdi, bilgi olması açısından bir de şunu vurgulayacağım: Dünya Ekonomik Forumu, Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu yayımlıyor. 2021 yılı Raporu’na göre de Türkiye, toplumsal cinsiyet eşitliğinde 153 ülke arasında 130’uncu sıraya geldi ve rapora göre, bugünkü koşullar devam ettiği sürece dünya genelinde toplumsal cinsiyet eşitliğine önümüzdeki doksan dokuz buçuk yıl boyunca ulaşamayacak. Bunu not etmek istiyorum.

Yine, Uluslararası Çalışma Örgütü ILO’nun raporlarına göre yani biraz daha, çalışan kadın, çalışmayan kadın, çalışıp da doğum yaptıktan sonra işe dönemeyen... İşe dönememesinin sebepleri nedir? Ne kadar kadın mesela doğum yaptıktan sonra işten ayrıldı, işe dönemedi? Bunlara ilişkin bir araştırmanız, elinizde bir veri tabanı var mı? Mesela, ILO’nun raporlarına göre kadınlar ve erkeklerin eşit işe eşit ücret alamadıkları söyleniyor, belirtiliyor. Bununla ilgili herhangi bir çalışmanız var mı?

Yine, son yıllarda yapılan araştırmalarda “Kadınlar anne oldukları için ücret yönünden neredeyse cezalandırılıyor.” deniliyor. Bu raporları inceliyor musunuz? Buna ilişkin önlemlerinizi var mı? Mesela, anne olan ve olmayan yani olmayan kadınlar arasındaki ücret farklılıklarıyla ilgili bir araştırmanız var mı? Mesela, cinsiyete dayalı ücret farklılıklarıyla ilgili sonuçlardan bahsediyor ILO’nun raporları. Bunları dikkate alıyor musunuz? Yine, az önce dediğim gibi, anne olan kadın ile olmayan kadın arasındaki ücret farklılıkları...

Yine, anneliğin çalışma hayatına etkisi, anne olduktan sonra çalışma hayatının sona ermesi; hatta, kadınların kalıcı olarak iş gücü piyasasının dışına çıkmasına neden olması bu konunun; bununla ilgili bunu vurguluyor ILO raporu. Bunlara biraz daha dikkat gerekir diye düşünüyorum, bunu temennilerden biraz daha somut aksiyon planlarına geçirmek lazım. Ne bileyim, mesela, aile sigortasını dikkate alabilirsiniz, kooperatiflerle ilgili yapılan gelişmeleri biraz daha ileri bir adıma götürüp bununla ilgili yasa faaliyetlerini çoğaltabiliriz, bu bizim görevimiz tabii.

“Siyasete katılım” yazıyor burada hani farkındalık projesi. Siyasette kadınların daha fazla yer alabilmesi için Siyasi Partiler Yasası’nda bir değişikliğe ihtiyaç var. En az yüzde 50 kota ve fermuar sistemine ihtiyacı var.

Tabii ki farkındalık yaratmak ve bilinç artırıcı çalışmalar önemli ama bana göre biraz daha somut çıktılarını görebileceğimiz projelere ve yapılan projelerin ne gibi etkileri olmuş bunu değerlendirebileceğimiz bir şeye ihtiyacımız var diye düşünüyorum.

Teşekkürler.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Sayın Başkanım, sayın vekilimizin oldukça kapsamlı soruları var. Bir kısmını kendim, bir kısmını da uzman arkadaşlarım herhâlde cevaplarlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Daha sonrasında detaylı yazılı olarak da cevap verme imkânı olabilir.

Bir de Sayın Vekilim, ILO’yu da biz burada dinlemeyi planlıyoruz. O anlamda hani orada daha net şeyler alma anlamında...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yok, onlar değerlendiriyorlar mı diye soruyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Yok, Genel Müdürümüz zaten cevap verecek ama ben antrparantez içerisinde hani ILO’dan da o anlamda daha sağlıklı bilgi alınabilir ya da daha fazla katkı alınabilir diye düşünüyorum.

Buyurunuz Sayın Genel Müdürüm.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – “Covid-19 pandemisiyle ilgili özellikle kadınlara yönelik ne tür uygulamalar yaptınız?” diye sayın vekilim bahsetti. Tabii, sadece kadınlara yönelik değil de tüm çalışanlara yönelik birtakım uygulamalar yapıldı. İsterseniz ondan ben bahsedeyim.

Özellikle 2020 yılının ilk yarısında başlayan Covid-19 pandemi süreci 2021 yılında da devam ederek iş gücü piyasası üzerinde olumsuz etkilerini sürdürdü. Pandemi nedeniyle iş yerlerine ve çalışanlara verilen desteklerin süreleri uzatılmış, iş yerlerinde üretimin ve istihdamın sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla pandemi koşullarındaki değişimlere bağlı olarak dönem dönem uzaktan çalışma uygulamalarına başvurulmuştur. Bu dönemde işverenlere, kayıtlı sigortalılar ile kadınlar, gençler ve engelliler gibi dezavantajlı grupların istihdamının artırılması, bölgesel büyük ölçekli yatırımlar ile stratejik yatırımların özendirilmesi, bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılması gibi amaçlara yönelik olarak, yürürlükten olan 19 ayrı prim desteği, teşvik ve indirimlerden yararlanabilme imkânı sağlanmıştır. Sadece burada dediğim gibi “Kadınlara değil de bütün çalışanlara yönelik bir uygulama.”

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Kadınlara yönelik olması lazım.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Pandemi döneminde verilen teşvik ve destekler kapsamında toplam 75 milyar TL kaynak aktarılmıştır.

Bu küresel olarak şeylerden bahsettiniz, arkadaşlarımız...

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI MEHMET TARIK ERASLAN – Bir hususu ekleyebilir miyim?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Tamam.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI MEHMET TARIK ERASLAN – Şimdi, sayın vekillerimizin çok önemli bir tespiti var. Şimdi biz burada plan ve program metinlerini hazırlarken bunu bir temenni metninin ötesinde taşımamız gerekiyordu. Biz de bunu zaten somut bir şekilde uygulamaya koymak adına öncelikle yıllık programda... Biliyorsunuz, bu metinler hazırlandıktan sonra yıllık programda bu metinlerin alt tedbirleri uygulamaya konuluyor... Biz buna bu yönelik bir takip sistemini oluşturduk. Bu takip sistemini oluşturduktan sonra her uzmanımız kendi ilgili tedbirinde ilgili üç aylık çeyreklerde somut olarak ne gelişmeler oldu, ne yapılabildi, ne yapılamadı, geçmiş döneme ne yapıldı, takip edebiliyoruz. Misal, benim uzmanlık alanım aslında istihdam çalışma hayatı yani kadın sektörümüz açısından istihdam sektörümüz var.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Pardon, ne dediniz, anlamadım.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI MEHMET TARIK ERASLAN – Benim alanım istihdam.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Ha, istihdam, tamam.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI MEHMET TARIK ERASLAN – Yani kadına özel değil, genel itibarıyla iş gücü piyasasıyla arkadaşlarımız kadın sektörüne özel çalışmaktalar. Benim sektörüm altında bir tedbir varsa -misal, İş'te Anne Projesi- bu tedbiri biz kalkınma planından sonra yıllık programa girdikten sonra çeyreklik olarak izleme sistemi oluşturduk. Misal, baktığım zaman, Ocak-Eylül 2021 dönemi arasında 15.100 kadınıımız fiil olarak bu destekten yararlanmış. Şimdi, biz bunu metni somutlaştırıp sadece temenni yani yazıldıktan sonra takip edilmeyen bir metin olmaktan çekip somut hâle getirerek, her bir tedbiri yıllık programda da her sene yenileyerek izleme sistemiyle toplu bir şekilde raporluyoruz Sayın Vekilim ve bunun faydası; her sene bir önceki yıla göre takip edebiliyorsunuz, rakamları takip edebiliyorsunuz ve eksiklikler -ki Covid nedeniyle çok eksiklik oldu- varsa eğer, bir önceki yıla göre bir gerileme varsa burada detaylı raporunu talep ediyoruz. Bu tespitler yapıldıktan sonra da bir sonraki yılın programında, kalkınma yatırım programında eğer bir projeye takviye edilmesi gerekiyorsa yine ilgili bakanlığımız yatırım programına kendi kafasından değil, buradaki eksikliklere planda ve programda yazdıkları bir proje getirmek zorunda. Onu getiriyor ve bu tespitteki eksiklikleri o şekilde kapatmaya çalışıyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ederim.

Ekleme isteyen var mı?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI RIZA FİKRET YIKMAZ – Ben de bir şey eklemek istiyorum Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI RIZA FİKRET YIKMAZ – Tabii, planın içine, On Birinci Kalkınma Planı'nda hedefler koyduk yani her bir başlıkta -kadın olsun, işte, istihdam olsun- planımızın hedefleri var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Plan, adı üstünde plan.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI DAİRE BAŞKANI RIZA FİKRET YIKMAZ – Evet, aynen.

Bunları da göstergeler vasıtasıyla biz bunları takip ediyoruz aslında. Onları da tabii, yıllık olarak yıllık programlarda görebilirsiniz. Mesela, kadımla ilgili yıllık programın 277'nci sayfasında hedeflerimiz ve bununla ilgili iyileşmeler... Biz her yıl bu göstergeler bağlamında nereden nereye gittiğimiz takip ediyoruz. Eğer hani böyle olumsuz gelişmeler ya da yeterli ilerleme yoksa ona yönelik tedbirleri bir sonraki yılın programı için planlıyoruz. Böyle de bir çalışmamız var.

Projelerle ilgili tabii ki sayın vekilimiz sordu “Projelerle ilgili nasıl bilgiler...” Aslında temelde ilgili kuruluşlar bunların en detaylı bilgisine sahip ama Tark Bey’in bahsettiği izleme sisteminde biz onlarla ilgili genel özet bilgiler alıyoruz. Bu anlamda hani, bizim üç ayda bir yayımladığımız programı izleme raporlarında bu tür detayları da bulabilir, proje bazında daha detaylı bilgileri de bakanlıklardan elde edebiliriz.

Bunu eklemek için söz aldım, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Zaten ilgili bakanlıklarımızı, yine biraz önce bahsettim, Aile Bakanlığımızın ve Çalışma Bakanlığımızın temsilcilerini bundan önceki 2 toplantımızda burada dinlemiştik. Neler yapıldı, ne kadar yol katedildi; o noktada bir çerçeve bazda bir bilgimiz, temel bir bilgilenmemiz oldu. Bundan sonraki aşamalarda da inşallah peyderpey işte, bir sonraki toplantımızda belki Millî Eğitim Bakanlığımızı, Tarım Bakanlığımızı, o şekilde, genel çerçeveyi bilme ve temel çerçeveyi çizme anlamında konunun birincil aktörlerini yine biz dinlemeye devam edeceğiz.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI PINAR ÖZEL – Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI PINAR ÖZEL – Teşekkür ederim.

Ben de “Uluslararası raporları takip ediyor musunuz?” diye bir soru gelmişti, ona cevap vermek istiyorum.

Şimdi, tabii, bu komisyonun çalışma alanı çok spesifik olduğu için biz sunumu o çerçevede tuttuk yani “İş ve Aile Yaşamının Uyumlaştırılması” diye. Şimdi, bizim Kadının Kalkınmadaki Rolü Özel İhtisas Komisyonu Raporu’muza bakarsanız çok katılımı da hazırlanmış bir rapordur bu yani akademisyenler de var, özel sektör temsilcileri de var, uluslararası kuruluşların temsilcileri de var. Dolayısıyla, oradan çıkan sonuç ve değerlendirmeleri çok özet olarak sizinle paylaşmak istedik.

Şimdi, dünyada da zaten iş-aile yaşamının uyumlaştırılması konusunda yapılan işler bellidir. Bunlardan bir tanesi, zaten bizim de burada yazdığımız gibi, kamu hizmetlerinin yaygınlaştırılması, yani erişilebilir kaliteli bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılmasıdır. Bu, çocuk bakımı olabilir, yaşlı bakımı olabilir. Bu hizmetlerin yaygınlaştırılması bir stratejidir. Bir diğer strateji, esnek çalışma modellerinin geliştirilmesidir. Onu geliştirirken de dikkatli olmak gerekiyor yani kadınların kariyerinde ilerlemesinde herhangi bir eşitsizliğe neden olmaması anlamında. Üçüncüsü de hane içinde iş dağılımının daha adil ve eşitlikçi bir şekilde dağılımının sağlanmasıdır. Yani bu 3 şeyi yapmak gerekiyor burada. Biz böyle sayfalarca belki çok yazmadık ama nokta atışı yapılacak şeyler zaten bunlardır, bunlar çerçevesinde yapılması gerekir. Bunların uygulayıcı kurumlar tarafından yapılması söz konusu. Zaten kurumlarımız bunları yapıyor. Siz de Çalışma Bakanlığı... Biraz önce vekilimiz İş’te Anne Projesi’nde daha detaylı bilgi verseydiniz.” dediler. Çalışma Bakanlığının projesi yani Çalışma Bakanlığı buraya muhtemelen buraya geldiğinde İşte Anne Projesi’ni size sunmuştur, sunması gerekirdi diye değerlendiriyoruz.

Dolayısıyla, uygulayıcı kuruluşlar peyderpey geldikçe bu makro plan çerçevesinde yapılan somut işleri size aktaracaklardır ama yapılması gereken... Hani, bu alanda daha fazla bir ilerleme ihtiyacı var mıdır? Vardır. Yapılması gereken şeyler de zaten burada yazıyor şu anda.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Çok teşekkür ederiz.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI AYŞE ÇAVUŞ – Ben de kısa bir ekleme...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI AYŞE ÇAVUŞ – Sayın Başkan, sayın üyeler; ben de projelerin izlemesinin nasıl yapıldığı konusunda bilgi vermek istiyorum.

Tarık Bey’in söylediği programların izleme sistemi dışında uygulayıcı kuruluşların proje bazında belli bir düzeyde izleme sistemleri var ve projelerinin nasıl gittiğini izliyorlar. Bunun dışında da biz Strateji ve Bütçe Başkanlığı olarak kurumların yürüttüğü projelerin “steering” komitelerinde yer alarak onlara danışmanlık yani projenin gidişatının doğru olup olmadığı, nelerin düzeltilmesi gerektiği konusunda görüş veriyoruz. Onun dışında, uygulayıcı kuruluşlar proje bittikten sonra hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı konusunda proje raporlarını yayınlıyorlar ve bu raporları da bize gönderiyorlar. Bu sayede bizler projenin hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığı konusunda bilgi sahibi oluyoruz ve ulaşılmadıysa bunun sebeplerinin neler olduğu konusunda uygulayıcı kurumlarla bağlantıya geçiyoruz. Bu şekilde de bir sistemimiz var, bu konuda da sizleri bilgilendirmek istedim.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR - Çok teşekkür ederiz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Son bir cümle ekleyebilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Tabii, buyurun Sayın Vekil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Zaten kalkınma planının tamamına girersek yandık yani. Tutanaklara geçmesi açısından, bu kalkınma planında daha önce kullanılan “toplumsal cinsiyet eşitliği” ifadesi yer almıyor. Bunun neden kapsamdan çıkarıldığını bilemiyoruz tabii, onu vurgulamak lazım.

Yine, bu kalkınma planında kadın üniversitelerinin kurulmasıyla ilgili bir şey var. Kaçınca madde diye ona baktım, madde 560.2 sanırım. Bunun da kadınların güçlenmesine yönelik bir faaliyet olmayacağı açıktır, yine kayıtları geçmesi açısından söylüyorum.

Son olarak, ben bu kalkınma planının, açıkçası hiçbir yerinde hedeflere hangi araçlarla nasıl ulaşılabileceğine dair somut yaklaşımların olmadığını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR - Buyurun Sayın Vekilim.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Sayın vekilim bana ilham verdi. Kadın üniversitesi meselesi hakikaten çok ilginç. Son zamanlarda Japonya örnekleri veriliyor; enteresan, enteresan örnekler ekonomi üzerinden. Bildiğim kadarıyla, kadın üniversitesi fikri de bir Japonya seyahatinde doğmuştu. Japonya’dan pek çok şey alabiliriz ama bu kadın üniversitesi neden bu kadar öncelikli oldu, onu da çok anlamış değilim. Ben bir erkek olarak, bu kadın üniversitesi konusunda fazla ahkâm kesmeyi kendimde hak görmediğim için Erzurum’da -ki Erzurum, malumunuz muhafazakâr bir şehrimiz, kadınların çok daha fazla muhafazakâr bir hayat yaşadığı bir şehrimiz -orada ziyaret ettiğim kadın kooperatiflerinde, bu çoğalan kadın kooperatiflerinde özellikle bu kadın üniversitesi fikrini sordum. Ticaret Odamızın

da çok desteklediği kadın kooperatifleri var, onların hepsine her gittiğimde özellikle bunu soruyorum ve kadınların, kadın üniversitesi fikrine çok uzak olduğunu, hiç de benimsemediklerini burada hemen çok rahatlıkla kayıtlara da geçmesi için ifade edebilirim. Erzurum'daki kadınlar, kooperatiflerdeki üye kadınlar, üreten kadınlar -içlerinde farklı her türlü yaşam tarzına süren kadınlar var ama çok ağırlıklı olarak muhafazakâr yaşam tarzını süren kadınlar ve kadın üniversitesine karşılar. Ben de bir erkek okulu mezunu bir erkek olarak bu ayrımcılığın sıkıntılarını yaşamış bir insanım. Kız okulu ve erkek okulu ayrı ayrı okullarda okuduk. Kız okulu mezunu arkadaşlarımızın bu uygulamadan hiç memnun olmadığını bilirim. Biz de erkek okulunda okuyan... Tamam güzel, azdık, eğlendik, çok hoş, güzel anılarımız oldu ama sağlıklı bir eğitim şekli olmadığını buradan ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR - Biz teşekkür ederiz.

Tabii, farklı pencereden bakmak gerekiyormuş demek ki.

Çok kıymetli temsilcilerinizden söz almak isteyen var mı?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Sayın Başkanım, özellikle, tabii, sosyal konularda plan hedeflerinin gerçekleşmesi biraz daha zor oluyor ama mesela toplulaştırmada hedeflediğimiz şeyin üzerine çıktık, tarımla ilgili mesela bir konudan bahsedeyim. Bu pandemi olmasaydı turizmde plan hedefinin üzerine çıkacaktık yani “Hiçbir şey gerçekleşmiyor.” demek biraz...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Gerçekleşmiyor.” demedim yani hedeflere yönelik somut öneriler olmadığını düşünüyorum.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK - Ama biz onun bütçeyle de bağıni kuruyoruz yani planda dediğim gibi koyduğumuz bir şey ile bütçe sisteminin de ilişkisini kurmak suretiyle o hedeflerin gerçekleşmesini sağlamaya çalışıyoruz.

Tabii, iki senedir bu pandeminin etkisi dolayısıyla bazı konularda hedeflere ulaşmada sıkıntı yaşıyoruz, onu kabul ediyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR - Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI RIZA FİKRET YIKMAZ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu planın hedeflerinin uygulamasıyla alakalı şunu söyleyebiliriz: Şimdi, bizim planımızın yapısında eksenler, amaçlar, politikalar, tedbirler var Ve bunlarla bağlantılı hedefler var. Aslında hedeflere nasıl ulaşacağımızı sorusunun cevabı amaç, politika ve tedbirlerde gizli Yani o silsile üzerinden bir planlama yapıyoruz. Bunların da orta vadeli programlarda ve yıllık programlarda onun uygulamasına yönelik hani faaliyet bazına da inen tedbirlerimizi, faaliyetlerimizi bu programlar vasıtasıyla gerçekleştiriyoruz. Yani “O hedeflere nasıl ulaşacağız?” sorusu direkt planın içinden başlayıp orta vadeli program ve yıllık programa uzanan bir stratejik yapı. Hani, tasarımla, nasıl diyeyim, cevaplanabilir; bunu söylemek isterim.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR - Evet yani bir rota belirlenmiş aslında. O rotaya işte aşama aşama belli planlar dâhilinde ulaşılacak inşallah. Bakanlıklarımız da burada peyderpey her toplantımızda bu anlamda nerelere ulaşılabilmiş, hedef ne, ne kadarlık bir süre içerisinde... İşte, bizler de beklentilerimiz neler, eklenmesi gerekenler, takviye edilmesi gerekenler neler... Bu Komisyonumuzun da kuruluş ve çalışma amacına uygun olarak her birimizin sağlayacağı katkı bu noktada önemli.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI RIZA FİKRET YIKMAZ - Ufak bir şey daha eklemek istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR – Buyurun.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK - Bir de planlarımızın aslında kamu politikasındaki rolünü göz önüne almak lazım. Kurumlarımızın hazırladığı sektörel stratejiler olsun, stratejik planlar olsun yani kamu kurumlarının yaptığı her türlü faaliyet aslında bir şekilde kalkınma planlarına bağlantılı olmak durumunda. Hatta şöyle diyelim: Uluslararası kuruluşlarla yapılan projeler dâhil her şey yani kamunun faaliyet alanının en tepesinde kalkınma planı yer alıyor. Bunun yansımaları, hani uygulamadaki yönlendiricilik, kurumsal süreci aslında plandan da geliyor. Artı, uygulamadaki projeler de onların içeriğindeki onların önceliklerinin belirlenmesi... Mesela, Avrupa Birliğiyle ilgili ilişkilerimiz bağlamında, biz katılım öncesi mali iş birliği altında projeler sunuyoruz Avrupa Birliği'nden faydalanmak üzere. Onlarda da bir zorunluluk, hepsi kalkınma planıyla uyumlu olması lazım. Neticede bu planlar en temel doküman olarak bütün uygulamada, her yerinde bir şekilde yer alıyor ve birbirleriyle uyumlu olarak... Nasıl diyeyim, bizim görevimiz de aslında bu, politika uyumunu sağlamak Başkanlık olarak. Biz de elimizden geldiğince hani bu alanda kuruluşları yönlendiriyoruz. Uluslararası kuruluşlarla da yakın iş birliğimiz var, Dünya Bankası olsun, işte Avrupa Yatırım Bankası, Finans Kalkınma Ajansı; bütün kuruluşlarla da periyodik toplantılar yapıyoruz. Bu alandaki uluslararası iş birliğini de hani yönlendiriyoruz. O anlamda hani plan bizim, ülkemizin esasında bel kemiğimiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR - Çok teşekkür ederiz.

Başka söz talep eden?

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bir şey söylemek istiyorum.

Dünya Bankası, Kalkınma Ajanslarından madem söz açıldı, burada çok güzel rakamlar var. Peki, 2018'den 2022'ye geldiğimizde, bu yabancı fonların artış hızı nedir kadınlarla ilgili projeler içinde, var mı böyle bir rakamınız?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜR VEKİLİ NEBİ ÇELİK – Sadece Avrupa Birliği IPA kaynaklı bizim kadınlara yönelik bir projemiz var. Kadınların güçlendirilmesine yönelik IPA destekli -tabii, iç katkıyı da biz veriyoruz- öyle bir projemiz var; yoksa Dünya Bankasıyla yürüttüğümüz kadınlara yönelik...

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI SEKTÖRLER VE KAMU YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİ VE BÜTÇE UZMANI PINAR ÖZEL - Sayın Genel Müdürüm, o verinin Hazine'den alınması lazım Yani nasıl diyeyim, Hazine ve Maliye Bakanlığı, eski Hazine Müsteşarlığı.

Şimdi, bütün uluslararası kuruluşların getirdiği şeyler, gelen rakamlar yatırım programıyla ilişkilendirilemeyebiliyor Yani değil mi Sayın Genel Müdürüm? IBRD'nin filan mesela... Şimdi, IBRD yani Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası kadınlara 600 milyon euro, ayıracağını deklare etti ama o 600 milyon euro bizim kanalımızla değil de Hazine Müsteşarlığı üzerinden o izni alarak realize edilecek bir rakam. Ama Avrupa Birliğiyle ilgili IPA fonları yatırım programıyla ilişkilendirilerek yatırım programı üzerinden yani bizim Başkanlığımız üzerinden dâhil ediyor sisteme. İsterseniz biz, bizim kapsamımızda desteklenen rakamları size iletelim; Hazine Müsteşarlığı da iletin, böylece toplam rakamı görmek mümkün olur. Ama son dönemde uluslararası kuruluşların bu alanda donörlük istekli olduğu ve bu tip açıklamalarda bulunduğunu biz de yani toplantılara katılarak vesaire takip ediyoruz. Yani 600 milyon euro mesela IBRD'nin şu anda kadın projelerine aktarmayı taahhüt ettiği rakam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BELGİN UYGUR - Teşekkür ederiz.

Başka söz talebi yok.

Ben sunum için tekrar çok teşekkür ediyorum Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı temsilcilerimize.

Bir sonraki toplantıyı planladıktan sonra yine inşallah sizlere bildireceğimiz gününü. Şu an için gündemimizde görüşülecek başka bir konu olmadığından toplantıyı kapatıyorum. Hayırlı olsun inşallah toplantımız, bir dahaki toplantıda görüşmek üzere diyorum.

Kapanma Saati: 15.42

